

Voorstel naamgeving openbare ruimte

De namen Kerktrappen I en II zijn op 6 februari 1985 gewijzigd in **Noorderkerktrappen** en **Zuiderkerktrappen**. In 1987 schreef G.J. Hendriks in *Nijmeegse straten en hun oorsprong*:

"Een derde trappartij, die van het St. Stevenskerkhof, tussen de school en de kanunnikenhuisjes door, naar de Smidstraat voert, draagt geen naam. Datzelfde geldt voor de trappartij van de Stikke Hezelstraat naar het St. Stevenskerkhof." (Hendriks 1987, p. 65)

De derde trappartij is nog altijd naamloos. Voor de verbinding die in 1968 werd aangelegd tussen de Stikke Hezelstraat en het St. Stevenskerkhof is na 49 jaar een naam vastgesteld. Op 12 april 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met het voorstel om aan de trappen tussen het St. Stevenskerkhof en de Stikke Hezelstraat de naam **Geert van Woutrappen** te geven.

Ook de laatste naamloze trappen verdienen een naam. Dat vergroot de vindbaarheid en kan de persoon naar wie de trappen worden vernoemd aan de vergetelheid ontrukken. Een persoon die daarvoor op deze locatie in aanmerking komt is de architect A.W. Jansz (1879-1958).

De St. Stevenstoren die bij het bombardement op 22 februari 1944 werd verwoest, is onder zijn leiding herbouwd. In 1953 werd de herstelde toren officieel overgedragen. Na het overlijden van Ir. J.G. Deur (1892-1964) schreef dr. J.A.B.M. de Jong in het septembernummer van *Numaga XI* (1964):

"Aan de officiële ingebruikneming van het herbouwde raadhuis was in de ochtend van dezelfde 9e juli 1955 [lees: 1953 / RE] een andere plechtigheid vooraf gegaan in de aan de noordzijde der St. Stevenskerk gelegen kapel, waar de herstelde toren, het vertrouwde bakken der Keizer-Karelstad, aan het Gemeentebestuur werd overgedragen door de restaurateur A. W. Jansz., wiens naam blijvend aan de herschepping van dit monument verbonden is." (De Jong 1964, p. 202)

Wie kent nog de naam A.W. Jansz die – volgens gemeentearchivaris De Jong – 'blijvend' aan de herschepping van dit monument verbonden is?

Anthony Wouter Jansz werd op 19 mei 1879 geboren in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude als zoon van Pieter Jansz en Zwaantje de Vries. Zijn vader werd per 1 september 1889 benoemd tot directeur der gemeentereiniging in Nijmegen. A.W. Jansz werkte hier als bouwkundig tekenaar bij Derk Semmelink en Oscar Leeuw, was bouwkundig opzichter in 's-Gravenhage en leraar tekenen in Dordrecht en Groningen. Vanaf 1907 was hij leraar aan de Ambachtsschool en Burgeravondschoon in Nijmegen.

Op 23 december 1911 werd het verzoek van A.W. Jansz om zich als architect te mogen vestigen op voorstel van B&W door de gemeenteraad ingewilligd. Hij was de architect van onder meer de gebouwen voor de KUNST- EN SPORTTENTONSTELLING in 1912 waarvoor hij ook het affiche ontwierp, en het nieuwe bioscooptheater, Lange Burchtstraat 8, dat in 1913 werd geopend.

In hetzelfde jaar verhuisde hij met het architectenbureau van het adres Stijn Buysstraat 47 naar van Broeckhuijsenstraat 27. Op 1 augustus 1914 vertrok hij onverwacht naar Batavia. Zijn echtgenote en beide zonen volgden pas later.

Jansz was in de periode 1914-1932 in Nederlandsch-Indië als leraar werkzaam op verschillende scholen in Batavia, Djokjakarta en Semarang. In 1922 en 1929/30 was hij met verlof in Nederland en vestigde zich in 1934 definitief in Nederland op het adres Oosteinde 48 Voorburg. Vanaf 1935 staat hij in het telefoonboek met dit adres vermeld als architect. Hij overleed op 18 november 1958 in Voorburg op 79-jarige leeftijd ten gevolge van een verkeersongeval.

St. Stevenstoren

Reeds op 13 maart 1944 meldden verschillende dagbladen dat de restauratie van den St. Stevenstoren door de burgemeester van Nijmegen was opgedragen aan de architect A.W. Jansz. te Voorburg, "een oud-Nijmegenaar, die als goed kenner van de St. Stevenskerk bekend staat".

"Restauratie St. Stevenstoren te Nijmegen

De architect A. W. Jansz te Voorburg, wien opdracht is gegeven tot restauratie van den St. Stevenstoren te Nijmegen, deelde aan het A.N.P. mede, dat hij, toen hij in Nijmegen woonde uit liefhebberij een groot aantal studies heeft gemaakt van details van dezen toren en vele opmetingen heeft verricht. Na de ramp heeft hij deze vroegere studies weer te voorschijn gehaald en het gemeentebestuur van Nijmegen aangeboden hiervan gebruik te maken voor den wederopbouw en restauratie van den toren. Dit voorstel is door den burgemeester van Nijmegen dankbaar aanvaard.

(*Nieuwsblad van het Noorden*, 13 maart 1944)

Het was niet burgemeester Marius van Lokhorst die de opdracht verstrekke, maar zijn plaatsvervanger wethouder openbare werken ir. Harmanus Hondius. De keuze van de architect was niet onomstreden. De Rijkscommissie voor de Monumentenzorg vroeg in een brief d.d. 27 maart 1944 aan locoburgemeester Hondius zijn besluit tot aanstelling van Jansz terug te draaien om te voorkomen dat de commissie het besluit van de gemeente zou "vernietigen wegens strijd met het algemeen belang".

Ondanks de twijfel over zijn capaciteiten heeft architect Jansz het werk tot een goed einde kunnen brengen. De St. Stevenstoren is van 1950-1952 herbouwd in beton, bekleed met hout en koper, waarbij de oude vormen nauwkeurig werden gekopieerd, en op 17 april 1973 ingeschreven in het [Rijksmonumentregister](#). Daarin wordt zijn naam niet genoemd.

Nijmegen jarenlang in overtreding

St. Stevenstoren gebouwd zonder vergunning

Architect Jansz, de man die de Nijmeegse St. Stevenstoren tot nieuwe luister verhief, heeft vanmorgen een pak van z'n hart voelen vallen. Er is geen man zo wars van alle publiciteit geweest de laatste jaren als deze grijze torenbouwer. Want feitelijk is architect Jansz vele jaren in overtreding geweest, zij het dan ook in „commissie” met het Nijmeegs gemeentebestuur. Iedere journalist die tot de werkkamer van architect Jansz wist door te dringen kreeg hetzelfde bescheid: „Asjeblijft, schrijf er geen woord over. Er mogen geen torens gebouwd worden, maar wanneer de toren eenmaal klaar is, zullen ze hem wel niet weer afbreken.... Iedere letter die er over geschreven wordt kan de toren in gevaar brengen.”

Vanmorgen is burgemeester Hustinx eerlijk te biecht gegaan bij de twee excellenties onder zijn gehoor. De burgemeester zei: „Het Rijk stelde zich zeer begrijpelijk op het standpunt, dat torens in het kader van de wederopbouw nog maar even moesten wachten. Ik zal het nu maar zeggen: de gemeente Nijmegen is rustig haar gang gegaan en zij heeft aan architect Jansz de opdracht gegeven, nadat de eerste f 40.000.—, die voor consolidatie verwerkt mochten worden, waren verbruikt, geleidelijk de toren te voltooien. We hadden het vermetele vertrouwen, dat de welig tierende ambtelijke instanties, die op alle mogelijke terreinen toezicht hielden en vergunningen moesten geven, de herbouw van de St. Stevenstoren wel met rust zouden laten. Dat vertrouwen is

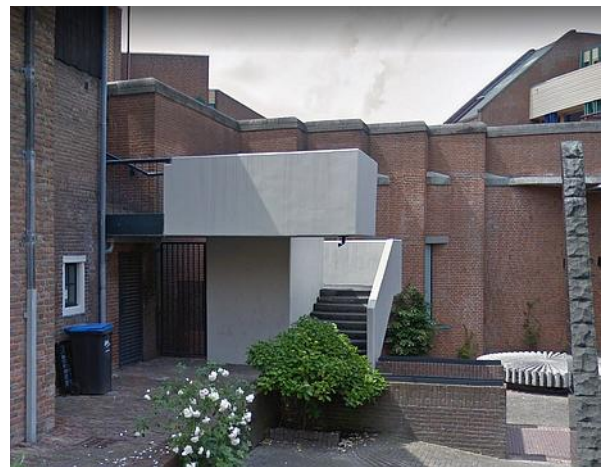
gelukkig niet beschaamd en zo staat hier dus thans de geheel herstelde St. Stevenstoren, als een monument van de herbouw van Nijmegen, dat de Nijmegenaren een hart onder de riem zal steken." (De Tijd, 9 juli 1953)

De St. Stevenstoren is eigendom van de Gemeente Nijmegen. De herbouw van de kerk zou tot 1969 duren. De kerk is eigendom van de Stichting Stevenskerk. De aangrenzende openbare ruimte heet **St. Stevenskerkhof** (raadsbesluit d.d. 9 juli 1924). De naam van de toren is in 2013 – inclusief voorvoegsel St. gevolgd door een spatie – alsnog formeel vastgesteld (raadsbesluit d.d. 20 november 2013: **St. Stevenstoren**).

De mogelijkheden om een openbare ruimte in de directe omgeving van de St. Stevenstoren te vernoemen naar de persoon die aan de herschepping van dit monument verbonden is, zijn beperkt. De verbinding tussen het St. Stevenskerkhof en Achter de Smidstraat is hiervoor een geschikte locatie.

St. Stevenskerkhof - Google Street View 2016

Achter de Smidstraat - Google Street View 2016

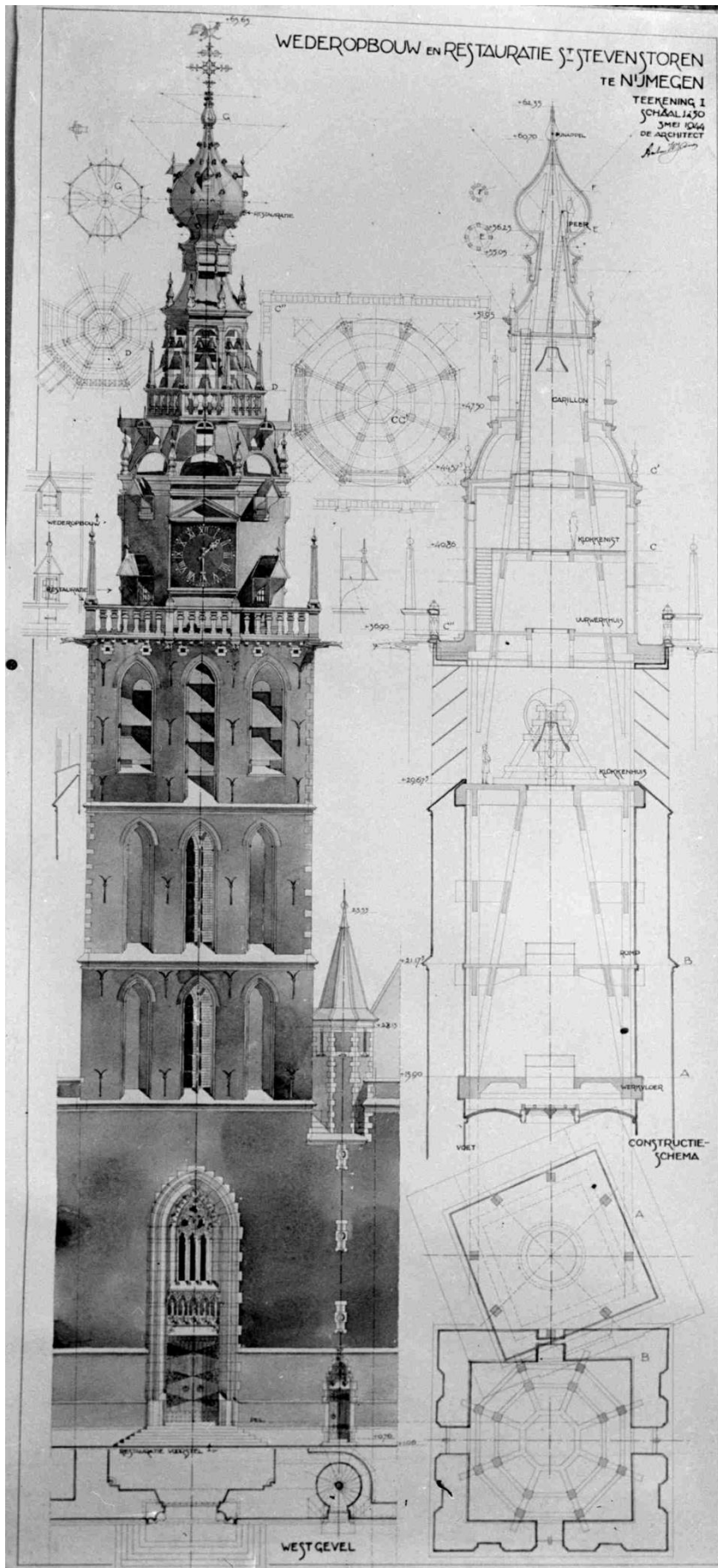
Tegelijkertijd met de vaststelling van de naam van de trappen dient de geometrie van Achter de Smidstraat (openbare ruimte ID 026830000000042) opnieuw vastgesteld te worden. De fysieke grens tussen beide openbare ruimten ligt mijns inziens op het laagste punt bij het begin van het gemetselde muurtje; zie rechter foto.

Evenals de andere trappen in de woonplaats Nijmegen gaat het om een openbare ruimte van het type 'weg'. Bij de vaststelling van de naam dient een keuze gemaakt te worden uit:

- Anthonie Wouter Jansztrappen *28 posities*
- Anton Wouter Jansztrappen *vgl. Jan Anne Beijerinckstraat*
- Anton W. Jansztrappen *vgl. Annie M.G. Schmidthof, Willem J. Kolfflaan*
- Anton Jansztrappen *vgl. Alphons Sieberspad*
- A.W. Jansztrappen *vgl. F.C. Donderslaan, O.C. Huismanstraat*
- Jansztrappen

Aan de eerste optie kleeft het bezwaar dat de naam uit meer dan 24 tekens bestaat. De laatstgenoemde naam lijkt op St. Janstrappen waarbij het voorvoegsel St. is weggelaten. Het gebruik van voorletters is een uitzondering op de ongeschreven regel dat namen voluit worden geschreven. Op grond van het donorprincipe is een uitzondering gerechtvaardigd.

In verschillende advertenties in 1907 en 1911 gebruikte hij zelf de naam ANTON W. JANSZ. In krantenberichten werd hij veelal als A.W. Jansz genoemd.

Tekening van de restauratie van de St. Stevenstoren van architect A.W. Jansz d.d. 3 mei 1944